Muistio maa- ja metsätalousvaliokunnan kuulemiseen 3.5.2018
Maa- ja metsätalousministeriö, luonnonvaraosasto
Metsäneuvos Marja Kokkonen

METSÄTALOUS

- **Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2019-2022**

Metsätalouden määrärahat 2017-2022 (milj. euroa)

		2017 TP	2018 TA	2019 Kehys	2020 Kehys	2021 Kehys	2022 Kehys	Muutos 2017/2022
30.40.44	KEMERA-tuki	52,813	56,23	56,23	56,23	56,23	56,23	+3,417
30.40.45	METSO-ohjelma	3,027	5,027	5,027	5,027	5,027	5,027	+2,0
30.40.46	Suomen metsäkeskus	41,2	39,9	38,4	38,4	38,4	38,4	-2,8
30.40.53	Eräät luonnonvarat. valt.avut	1,332	1,432	1,132	1,132	1,132	1,132	-0,2
30.64.50	MH:n julkiset hallintoteht.	5,514	6,454	6,874	6,614	6,614	6,614	+1,1
	YHTEENSÄ	**103,513**	**107,303**	**107,303**	**106,303**	**106,303**	**106,303**	**+3,517**

Muut momentit, joista rahoitusta metsätalouteen 2017-2022 (milj. euroa)

		2017 TP	2018 TA	2019 Kehys	2020 Kehys	2021 Kehys	2022 Kehys	Muutos 2017/2022
30.01.05	Luken toimintamenot	72,401	70,004	71,2	71,8	71,6	71,3	-1,1
30.40.22	Luonnonv.- ja biot. edistäm.	16,88	14,88	4,88	4,88	4,88	4,88	-12,0

Pääministeri Sipilän hallituksen säästöt metsätalouteen 2017-2022 (milj. euroa)

		2017	2018	2019	2020	2021	2022
30.40.45	Metso	-3	-1	-1	-1	-1	-1
30.40.47/ 30.40.44	Pienpuun energiatuki/Kemera	-12	-12	-12	-12	-12	-12
30.40.46	Metsäkeskus	-2	-3,4?	-4,4	-4,4	-4,4	-4,4
30.40.53	Eräät Metsätalouden valtionavut	-0,141	+0,341?	-0,341	-0,341	-0,341	-0,341
SÄÄSTÖ YHTEENSÄ		**-17,144**	**-16,741**	**-17,741**	**-17,741**	**-17,741**	**-17,741**

- Metsätalouteen kohdistetut säästöt säilyvät kehyskaudella 2017-2022 lähes saman suuruisina kasvaen lievästi loppua kohti 17,7 milj. euroon/v

- Veroperustemuutoksissa huomioitu vuodesta 2017 lähtien metsänomistusrakenteen kehittäminen ja metsätilojen sukupolvenvaihdosten edistäminen (Biotalous ja puhtaat ratkaisut, Kärkihanke2: Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä):
  - Laki perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta (metsätilojen sukupolvenvaihdosten edistäminen).
  - Laki tuloverolain muuttamisesta (yrittäjävähennys)
  - Laki varainsiirtoverolain muuttamisesta (ei varainsiirtoveroa osakeyhtiöön riistämisestä, 2018-)
- Metsävaratieto- ja sähköiset palvelut -kokonaisuuteen kohdistuu lisäyksenä mom. 30.40.22 hallituksen kärkihankerahoitusta vuosille 2016-2018 yhteensä 13 milj. euroa; hankerahoitus ja Suomen metsäkeskuksen metsävaratietojen avaaminen

1.3.2018 ovat tuottaneet hyviä tuloksia. Digitalisaation hyödyntäminen ja kärkihankkeen tulosten jalkauttaminen käytäntöön metsäalan kilpailukyvyn kehittämiseksi vaativat tämän jälkeenkin riittävästi resursseja.

30.40.44 Kemera-tuki

- Uusi Kemera-laki astui voimaan 1.6.2015. Rahoituspäätöksiä voidaan uuden Kemera-lain nojalla tehdä vuoden 2020 loppuun asti ja menoja maksaa vuoden 2023 loppuun. Vanhan lain nojalla tehdyistä päätöksistä aiheutuvia menoja voidaan maksaa vuoden 2019 loppuun saakka.
- Uusi Kemera-laki oli suunniteltu vuotuiselle 68 milj. euron määrärahatasolle. Vuonna 2017 käytettävissä olisi ollut 67,2 milj. euroa talousarvion ja vuodelta 2016 siirtyneiden lisätalousarviossa uudelleen budjetoitujen varojen ansioista. Varoja jäi kuitenkin käyttämättä 14,4 milj. euroa pääasiassa yhteishankkeina toteutettavien tiehankkeiden ja ojitusalueiden hoitohankkeiden määrän romahdettua. Pitkälti samasta syystä jäi käyttämättä noin 20 milj. euroa myöntämisvaltuutta. Tilanteeseen haetaan ratkaisuja, sillä hankkeiden tarve ei ole vähentynyt, päinvastoin. Yhtenä keinona on tarkoitus korottaa Kemera-asetuksen muutoksella tiehankkeiden tukitasoja eteläisessä ja keskisessä Suomessa tavoiteaikatauluna kesäkuun alku.
- Johtuen edellä kuvatusta tilanteesta, ministeriö seuraa tarkasti sekä myöntämisvaltuuden että määrärahan kulumista. Määrärahan uudelleenbudjetointiin palatataan tarvittaessa toisen vuosipuoliskon lisätalousarviossa.
- Kehyskaudella myöntämisvaltuuden määrä vuonna 2018 on 59 milj. euroa ja vuosina 2019-2020 44 milj. euroa/v ja vuosina 2021-22 59 milj. euroa. Myöntämisvaltuus on sopeutettu määrärahakehysten mukaisesti ja varautuen jo nykyisen Kemera-lainsäädännön jälkeisen uuden kannustejärjestelmän päätöksenteon alkuun vuodesta 2021 eteenpäin.

- **30.40.22 ja 30.40.45 Metso-ohjelman rahoitus**

- Momentilla 30.40.45 on käytettävissä 5 milj. euroa. Määrärahasta käytetään ympäristötukeen noin 4 milj. euroa ja luonnonhoitohankkeisiin noin 1 milj. euroa. Määräraha mahdollistaa toimenpiteet noin 3100 hehtaarin alueella.
- Määräraha ei riitä kaikkien 10-vuotisten ympäristötukisopimusten uusimiseen. Määrärahojen niukkuuden takia kriteerejä on tiukennettu ja uusimatta pyritään jättämän ensisiassa vähäpuustoisia suo- ja kalliometsäkohteita. Osa raukeavista ympäristötukikohteista siirtyy pysyvään suojeluun. Koska vuosina 2008-2011 momentin rahoitus oli noin 10 milj. euron tasolla tulee ongelma tällä rahoitustasolla kärjistymään lähivuosina.
- METSO-ohjelman 82 000 hehtaarin tavoitteeseen pääseminen vuoteen 2025 mennessä edellyttäisi noin 9 milj. euron vuotuista määrärahatasoa vuodesta 2020 alkaen.
- Momentin 30.40.22 määrärahasta käytetään noin 0,5 milj. euroa Metson valtakunnallisten hankkeiden rahoittamiseen.

30.40.53 Eräät luonnonvaratalouden valtionavut (S 2 v)

- Momentilla vähennystä 0,3 milj. euroa vuoteen 2018 verrattuna, jolloin on käytettävissä eduskunnan 0,3 miljoonan euroa korotus erityisesti TTS:n kehittämishankkeiden rahoitukseen.
- Luonnonvara-alan yleishyödyllisille yhdistyksille myönnettävät avustukset kohdennetaan entiseen tapaan luonnonvaratalouden kasvua ja kilpailukykyä edistävään kehittämistoimintaan ja viestintään (Työtehoseura, Suomen metsäyhdistys, Mustilan Kotikunnassäätiö). Rahoitettavien hankkeiden pitää palvella julkisia tarpeita, eivätkä ne saa sisältää valtiontukea. Siemenviljelysten perustamista rahoittaan vuodesta 2018 lähtien SGEI-palveluna.

30.40.46 Suomen metsäkeskus

- Momentilla on käytettävissä 39,9 miljoonaa euroa vuonna 2018, missä on laskua 1,3 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Vuodesta 2019 lähtien rahoitus laskee tasolle 38,4 milj. euroa.
- Metsätalouden aktivoituminen biotalouden investointien edetessä lisää metsäkeskuksen tehtäviä. Samanaikainen sopeutuminen laskeviin kehyksiin edellyttää toimintojen tehostamista, sähköisen asioinnin kautta saatavien säästöjen hyödyntämistä sekä keskittymistä ydintehtäviin. Syysistuntokaudella on tarkoitus tehdä esitys muutoksista Suomen metsäkeskuksesta annettuun lakiin ja kestävän metsätalouden määräaikaisesta rahoituksesta annettuun lakiin, jotka mahdollistaisivat automaattisen päätöksenteon yksinkertaisimmissa Kemera-päätöksissä.

30.64 Metsähallitus

- Vuosi 2017 oli ensimmäinen kokonainen kalenterivuosi uuden metsähallituslain mukaisessa organisaatiossa. Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö antoivat yhteisen selostuksen Metsähallituksen toiminnasta eduskunnalle joulukuussa 2017. Toiminnan alkuvaiheessa on korostunut toivotulla tavalla uuden lain tavoite entistä yhtenäisemmästä Metsähallituksesta. Myöskin liiketoiminnan tuloutustavoite kehyskauden loppupuolella tulee saavuttamaan tavoitellun noin 120 milj. euroa tason sekä toiminnan tehostamisen että Metsähallituksen metsien hyvän ikärakenteen ansioista uusien investointien vauhdittaessa kysyntää.
- Julkisen talouden suunnitelmassa 2019-2022 Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien momentille 30.64.50 lisättiin vuotuinen 1,1 milj. euron määräraha Pohjois-Suomen laajojen siemenkeräysten toteuttamiseen.
- Osana hallituksen vuosien 2017-2019 toimintasuunnitelmaa ja vuosia 2018-2021 koskevaa julkisen talouden suunnitelmaa hallitus osoitti Matkailu 4.0 -hankkeen toimenpiteisiin lisäresursseja yhteensä eri hallinnonaloille 16 milj. euroa vuosille 2018-2019. Vuoden 2019 kehyksessä MMM:n osalle esitetään 260 000 euroa käytettäväksi pääasiassa virkistys- ja retkeilyreittien kunnostamiseen.
- Retkeily- ja virkistysalueisiin kohdistuva korjausvelka on MMM:n hallinnonalan osalta noin 6,7 milj. euroa ja kasvaa vuosittain noin 4 prosentilla. Ympäristöministeriön hallinnonalan korjausvelka kansallispuistoissa ym. suojelu- ja matkailukohteilla on noin 40 milj. euroa.

- ks. liite Metsähallituksen metsävaratietojen avoimuudesta

30.01.05 Luonnonvarakeskus

- Vuodesta 2017 vuoteen 2022 kehys laskee 1,1 miljoonaa euroa.
- Luonnonvarakeskuksen uusittu organisaatio tuo tehokkuussäästöjä, samoin toimipisteverkoston tiivistäminen. Ulkopuolisen rahoituksen lisääminen on edelleen tärkeää kuten myös tutkimusohjelmien fokusointi ja viranomaistehtävien priorisointi.

Kansallinen metsästrategia

Kansallinen metsästrategia (KMS) 2025 tullaan päivittämään kuluvan vuoden aikana toimenpiteidensä osalta. Strategiset päämäärät ja tavoitteet eivät ole muuttumassa noudattaen Metsäpoliittisen selonteon 2050 linjauksia.

Liite

Metsähallituksen tietojen avoimuus

Metsähallitusta koskeva lainsäädäntö muutettiin vuonna 2016. Tällöin Metsähallituksen metsätalous siirrettiin uuteen tytäryhtiöön, Metsähallitus Metsätalous oy:öön. Muutos oli välttämätön EU:n kilpailuneutraliteettivaatimusten toteuttamiseksi. Metsähallitusta koskeva laki ei koske sen kokonaan omistamaa metsätalousyhtiötä vaan yhtiö on perustettu omalla laillaan. Valtion talousmetsien hoito ja käyttö siirrettiin lakimuutoksen yhteydessä yksinoikeudella Metsähallitus Metsätalous oy:lle. Valtioneuvoston hyväksymässä siirtosopimuksessa on todettu, että yhtiö omistaa myös ne metsävaratiedot, jotka koskevat sen hoitamia ja käyttämiä maita.

Metsähallitus Metsätalous oy ei ole viranomainen eikä sillä myöskään ole sellaisia esim. ympäristödirektiivin mukaisia tai muutenkaan laista johtuvia viranomaistehtäviä, joilla olisi vaikutusta sen omistamien metsävaratietojen käyttöön. Yhtiön asema tältä osin on siis samankaltainen kuin minkä tahansa muun markkinoilla toimivan metsäyhtiön. Metsähallitus on kuitenkin avannut tietojaan omilla tai muiden toimijoiden sivuilla laajassa mitassa sekä oma-aloitteisesti että keskusteltuaan asiasta maa- ja metsätalousministeriön kanssa.

Metsähallituksen avaamia aineistoja

Metsähallitus on julkaissut internetsivuillaan tietoa alueidensa käytöstä. Metsähallituksen maat ja vedet –karttapalvelussa on esitetty Metsähallituksen hallinnassa olevat maa- ja vesialueet sekä Metsähallituksen toimipaikat. Alueellisten luonnonvarasuunnitelmien yhteydessä julkaistaan maankäyttökartat, joista näkyvät eri maankäyttöluokat.

Retkikartta.fi –palvelussa on runsaasti retkeilyä tukevaa tietoa. Palvelussa julkaistaan muun muassa tiedot retkeilypalveluista, reiteistä, nähtävyys-, metsästys- ja kalastuskohteista, suojelu- ja retkeilyalueista sekä metsätalouden käytössä olevista monikäyttömetsistä. Metsätalouden luontokohteita ja rajoitetussa käytössä olevia kohteita pääsee tarkastelemaan tasoilla 'luontokohteet ja muut erityiskohteet'. Esimerkiksi luontokohteista löytyvät arvokkaat metsäelinympäristöt sisältävät metsätalouden ulkopuolelle rajattuja aarniometsiä ja lehtoja. Lajien suojelemiseksi kaikkia yksityiskohtaisia tietoja ja kohteita (esim. kotkan pesät ja metsojen soitimet) ei ole julkaistu. Retkikartta.fi-palvelussa näkyy myös 13 000 kulttuuriperintökohdetta tarkkoine kohdetietoineen.

Metsätaloutta koskevia karttatietoja kuten luonnonvarasuunnitelmien ja maankäyttökarttoja koskevia tietoja luovutetaan edellä mainittujen palvelujen kautta. Niihin voi käydä tutustumassa myös Metsähallituksen toimistolla. Metsänkäyttöilmoitusten leimikkokartat ja niihin liittyviin alueekologisiin tietoihin voi tutustua Metsähallituksen toimistoilla tai ne voi pyytää sähköpostiinsa.

Muiden viranomaisten avaamia tietoja

Metsähallituksen itsensä julkaisemien tietojen lisäksi Metsähallitusta koskevia tietoja on saatavilla myös Metsäkeskuksen Metsään.fi –palvelun Avoin metsätieto –osiossa. Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettua lakia muutettaessa pidettiin tärkeänä, että eri metsänomistajaryhmien metsävaratiedot ovat tasapuolisesti saatavilla. Metsäkeskuksella ei tuolloin ollut tietoja Metsähallituksen itse tilaaminen keilausalueiden osalta. Kaikkia omistajaryhmiä koskevan tasapuolisen tietojen saatavuuden edistämiseksi Metsähallituksen itsensä keilauttamien alueiden hilamuotoiset metsävaratiedot on tuotu Metsäkeskuksen metsävaratietokantaan. Tällä hetkellä Metsään.fi –palvelun Avoin metsätieto –osion kautta on saatavilla Metsähallitusta koskien hilamuotoiset metsä-

varatiedot ja metsänkäyttöilmoitukset. Metsäkeskus on kaukokartoituksen myötä siirtynyt keräämään metsävaratietoja kaikkien omistajaryhmien maiden osalta, joten hilatiedot päivittyvät näiltä osin Metsään.fi- järjestelmään.

Maanmittauslaitoksen kautta on avoimena datana saatavilla Maanmittauslaitoksen ja Metsäkeskuksen yhteishankintana keilattujen alueiden data. Maanmittauslaitos on laatimassa suunnitelmaa valtakunnallisesta laserkeilausohjelmasta. Uuden keilausohjelman odotetaan käynnistyvän vuonna 2020.

Suomen ympäristökeskuksen johdolla on tuotettu Puustoisten elinympäristöjen monimuotoisuusarvoja kuvaava Zonation-analyysi. Analyysiä varaten Metsähallitus on vuonna 2015 luovuttanut tietoa Metsähallituksen Luontopalveluiden suojelualueiden kuviotietojärjestelmästä (SAKTI) ja Metsätalous Oy:n metsätalousalueiden kuviotietojärjestelmästä (SutiGIS). Analyysissä on lisäksi käytetty Suomen metsäkeskuksen metsävaratietoja, monilähteisen valtakunnan metsien inventoinnin tietoja, satelliittikuvia ja Syken omia aineistoja. Tässä yhteydessä on todettava, että analyysin teon aikana Suomen metsäkeskuksella ei ole ollut hallussaan tarvittua Metsähallituksen alueita koskevaa tietoa. Metsähallitus on tietojen luovutuksen yhteydessä rajoittanut tiedon käyttöä ainoastaan analyysiin tekemiseen. Tulokset saa näyttää vain Metsähallituksen Luontopalveluiden ja Metsätalous Oy:n työntekijöille. Tämän johdosta Syke on julkaissut Zonation-analyysin tiedot ilman Metsähallituksen tietoja. Metsähallitus on 9.5.2018 päivätyllä tiedotteella kertonut antaneensa SYKE:lle luvan julkaista Zonation-analyysin tulokset myös Metsähallituksen osalta.